Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

LAUSUNTO
25.2.2020

HE 103/2019 vp

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI HYLJETUOTTEIDEN KAUPASTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Tausta

Hyljetuotteiden kauppa on kielletty Euroopan unionin lainsäädännössä[1] vuodesta 2009. Sääntely koskee Suomessa itämerennorppaa, kirjohyljettä ja hallia. Hyljetuotteilla tarkoitetaan kaikkia hylkeistä saatuja tuotteita, muun muassa lihaa, öljyä, hylkeenrasvaa ja turkisnahkoja.

Kiellosta säädettiin, koska EU:n alueella kansalaiset olivat olleet huolestuneita erityisesti Kanadassa harjoitetusta hylkeenpyynnistä, jossa eläimille katsottiin aiheutuvan kipua, tuskaa ja muuta kärsimystä metsästyksen ja eläinten nylkemisen yhteydessä. Tavoitteena oli poistaa sisämarkkinoiden toiminnan esteitä, jotka aiheutuivat jäsenvaltioiden kansallisen sääntelyn eroista.

Hyljetuotteiden kauppakiellosta on säädetty poikkeus. Sen mukaan inuiittien tai muiden alkuperäisyhteisöjen harjoittamasta hylkeiden pyynnistä peräisin olevia tuotteita saa tuoda ja myydä EU:n alueella tietyin edellytyksin. Tällaisiin hyljetuotteisiin on liitettävä alkuperämaan viranomaisen myöntämä todistus edellytysten täyttymisestä. Suomessa ei ole EU-asetuksessa säädetyt edellytykset täyttäviä hylkeenpyyntiä harjoittavia alkuperäisyhteisöjä.

EU-säädöksillä sallittiin alun perin hyljetuotteet myös sellaisesta pyynnistä, jota harjoitettiin meren luonnonvarojen kestävän hallinnoinnin vuoksi. Poikkeuksesta kuitenkin luovuttiin vuonna 2015 ottaen huomioon Maailman kauppajärjestön riitojenratkaisuelimen vuonna 2014 hyväksymät suositukset hyljetuotteiden kauppaa koskevissa riidoissa ja niiden vaatimat muutokset EU:n lainsäädäntöön. Lisäksi tällaista hylkeenpyyntiä pidettiin käytännössä vaikeana erottaa muusta, pääasiassa kaupallisista syistä harjoitettavasta ja kielletystä pyynnistä.

Hyljetuotteiden kauppaa koskevalla sääntelyllä ei ole vaikutusta hylkeiden pyyntiin metsästyslainsäädännön mukaisesti.

Ehdotus laiksi hyljetuotteiden kaupasta

Hyljetuotteiden kauppaa koskeva EU-lainsäädäntö on annettu parlamentin ja neuvoston sekä komission asetuksilla, jotka ovat suoraan jäsenvaltioissa sovellettavia säädöksiä. Hyljetuotteiden kaupasta ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla annettaisiin EU-asetusten toimeenpanemiseksi tarvittavat kansalliset säännökset.

EU-lainsäädäntö edellyttää nimeämään kansallisen toimivaltaisen viranomaisen, jonka tehtävänä on avustaa tulliviranomaisia varmistamaan Suomeen tuotavien hyljetuotteiden alkuperätodistukset. Toimivaltainen viranomainen olisi Suomen riistakeskus. Tällä hetkellä Euroopan unioniin voidaan tuoda hyljetuotteita Kanadasta ja Grönlannista inuiitteja ja muita alkuperäisyhteisöjä koskevan poikkeuksen mukaisesti. Tullin mukaan näistä maista ei ole tuotu Suomen kautta hyljetuotteita EU:n sisämarkkinoille. Mikään ei viittaa siihen, että merkittävää tuontia syntyisi tulevaisuudessakaan tai että tuotteiden todistuksissa ilmenisi erityistä selvitystä vaativia ongelmia. Toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimeäminen ei siten käytännössä lisäisi Suomen riistakeskuksen tehtäviä.

[1] Hyljetuotteiden kaupasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1007/2009; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/1775 hyljetuotteiden kaupasta annetun asetuksen (EY) N:o 1007/2009 muuttamisesta ja komission asetuksen (EU) N:o 737/2010 kumoamisesta; Yksityiskohtaisista säännöistä hyljetuotteiden kaupasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1007/2009 panemiseksi täytäntöön annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1850.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin Tullin ja poliisin oikeuksista saada valvonnassa välttämättömiä tietoja salassapitosäännösten estämättä ja tehdä hyljetuotteiden kauppaan liittyviä tarkastuksia. Laissa säädettäisiin myös hyljetuotteiden markkinoillesaattamisrikkomuksesta, josta voitaisiin tuomita sakkoon.

Suomi on raportoinut Euroopan komissiolle hyljetuotteiden kaupan kiellon vaikutuksista. Itämereltä pyydetyistä hylkeistä saatujen tuotteiden kauppa ei ole viime vuosikymmeninä ollut taloudellisessa mielessä erityisen merkittävää. Hyljetuotteiden kaupan kielto vähentää kuitenkin osaltaan halua metsästää hylkeitä myös kalastukselle aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi. Suomalaiseen metsästyskulttuuriin kuuluu saadun saaliin hyödyntäminen omassa taloudessa tai paikallisella tasolla. Hyljetuotteiden kaupan kielto estää kuitenkin myös pienimuotoisen paikallisen kaupallisen hyödyntämisen.

Ehdotus laiksi metsästyslain 43 §:n muuttamisesta

Metsästyslain 43 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan riistakannan säilyttämiseksi rajoittaa tai kieltää jonkin Suomessa tai Suomen talousvyöhykkeellä metsästetyn riistaeläinlajin kauppa. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa viitattaisiin saaliiksi saadusta itämerennorpasta, kirjohylkeestä ja hallista valmistettujen tuotteiden kaupan osalta EU-lainsäädäntöön ja hyljetuotteiden kaupasta annettuun lakiin.

Kumottavat säädökset

Hyljetuotteiden kauppaa koskeva EU-lainsäädäntö on ollut voimassa vuodesta 2009 alkaen. EU-asetusten toimeenpanemiseksi annettiin vuonna 2014 laki hyljetuotteiden kaupasta sekä laki metsästyslain 43 §:n muuttamisesta vastaavasti kuin nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä. Tasavallan presidentti on vahvistanut lait, mutta lakien voimaantulosta säädetään erikseen valtioneuvoston asetuksella. EU-lainsäädännön muuttumisen vuoksi lait kumottaisiin ennen niiden voimaantulosta säätämistä.

Lisätietoja:
Pekka Kemppainen
lainsäädäntöneuvos
Maa- ja metsätalousministeriö / luonnonvaraosasto / oikeudellinen yksikkö
puh. 040 173 0249
pekka.kemppainen@mmm.fi